

Тяжкі наслідки, як критерій диференціації кримінальної відповідальності

Кримінальний кодекс України (далі – КК) містить словосполучення, які зустрічаються як в Загальній так і в Особливій частині. Так наприклад, в Загальній частині в п. 5 ч. 1 ст. 67 (Обставини, які обтяжують покарання) КК та ч. 4 ст. 133 (Зараження венеричною хворобою) КК – особливо кваліфікуюча ознака складу злочину – тяжкі наслідки. Така особливість може викликати проблеми в кваліфікації суспільно небезпечного діяння та при призначенні покарання за нього.

Якщо у випадку зараження іншої особи венеричною хворобою особою, яка знала про наявність у неї цієї хвороби (ч. 1 ст. 133 КК), які вчинені особою, раніше судимою за зараження іншої особи венеричною хворобою та (або) зараження двох чи більше осіб, та (або) неповнолітнього (ч. 2 ст. 133 КК) та при цьому спричинені тяжкі наслідки. Виникає питання, щодо особливостей призначення покарання та, що вміщує законодавець в зміст терміну «тяжкі наслідки».

Теорією кримінального права визначено, що під тяжкими наслідками як обтяжуючою обставиною слід розуміти додаткові (не передбачені кримінально-правовою нормою) для даного злочину суспільно-небезпечні (злочинні) наслідки, які у сукупності з іншими ознаками злочину відображають підвищений рівень суспільної небезпечності діяння за умови, що такі додаткові наслідки не можуть бути враховані при призначенні покарання в силу п. 3 ч. 1 ст. 65 КК України [Лемеха Р.І. Тяжкі наслідки як обставина, яка обтяжує покарання / Р.І. Лемеха // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 546–552 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12lrjop.pdf>]. Отже, суд при призначенні покарання не може ще раз враховувати будь-яку із зазначених у ч. 1 ст. 64 обставин як таку, що його обтяжує, якщо ця обставина передбачена в статті

Особливої частини КК України як ознака, що впливає на його кваліфікацію (ч. 4 ст. 67 КК). Це положення також закріплено і в Постанові Пленуму Верховного Суду України «Про практику призначення судами кримінального покарання» від 24. 10. 2003р. № 7 (п. 4).

Крім того, деякі статті (частини статей) Особливої частини КК також містять словосполучення «тяжкі наслідки», зміст якого трактується по-різному. Не є виключенням і ч. 4 ст. 133 КК, де їх визначено особливо кваліфікуючою ознакою складу злочину. До тяжких наслідків в ст. 133 КК слід відносити, зокрема, смерть людини, втрату будь-якого органа або його функцій, втрату репродуктивної здатності, психічну хворобу або інший розлад здоров'я, поєднаний із стійкою втратою працездатності не менш як на одну третину, переривання вагітності або непоправне знівечення обличчя [Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка.—9-є вид., переробл. та допов. / — К. : Юридична думка, 2012. — С.332; Кваліфікація злочинів, підслідних органам внутрішніх справ : Навчальний посібник / За заг. ред.. В.В. Коваленка; за наук. Ред. О.М. Джужи та А.В. Савченка. — К.: Атіка, 2011. — С. 59], самогубство [Кримінальне право (Особлива частина): підручник / за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. — [2-ге вид.] — К.: «ВД «Дакор», 2013. — С. 86], безплідність [Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. — К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. — С. 401]. Така неузгодженість думок серед науковців, щодо змісту «тяжких наслідків» в ч. 4 ст. 133 КК, може по-різному сприйматися, що ускладнить кваліфікацію.

Отже, кримінально-правова охорона здоров'я особи починається з моменту народження людини і до самої смерті. Оціночні терміни та категорії, що містяться в КК, на нашу думку, ускладнюють їх розуміння та призводять до юридичних помилок на практиці. Саме тому, потрібно, щоб в нормативно-правових актах, в тому числі і в КК, чітко визначити перелік можливих наслідків не лише щодо ч. 4 ст. 133 КК, а й щодо інших статей Особливої частини КК. Тому пропонуємо, під тяжкими наслідками в ч. 4 ст. 133 КК розуміти смерть

людини в тому числі й самогубство, втрату будь-якого органа або його функцій, втрату репродуктивної здатності (безплідність), психічну хворобу або інший розлад здоров'я, поєднаний із стійкою втратою працездатності не менш як на одну третину, переривання вагітності або непоправне знівечення обличчя.